

مدل یابی شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان بر اساس عوامل فردی و بافتی و تاثیر آن بر احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۸/۱۰- تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۲/۱۵

خلاصه

مقدمه: هدف پژوهش حاضر تعیین برازش مدل شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان بر اساس عوامل فردی و بافتی و تاثیر آن بر احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان بود.

روش کار: پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بوده و جامعه آماری را کلیه معلمان شاغل در مدارس (ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم) و دانش آموزان در حال تحصیل در همان مدارس در منطقه ۲ شهرستان دهلران در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ تشکیل دادند که از بین آنها تعداد ۱۵۰ نفر از معلمان و ۱۵۰ نفر از دانش آموزان به عنوان گروه نمونه انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان، مقیاس فرسودگی شغلی، مقیاس هوش هیجانی و پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه بود و داده‌های بدست آمده در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار گرفتند.

نتایج: نتایج تحلیل مسیر نشان داد که عوامل فردی بر شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان اثر مستقیم دارد، عوامل بافتی بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان، اثر معکوس دارد، شایستگی هیجانی اجتماعی بر احساس تعلق دانش آموزان اثر مستقیم دارد. پس از آن، عوامل بافتی بیشترین تاثیر را بر متغیر شایستگی هیجانی اجتماعی داشتند ($\beta = -0.37$). بررسی شاخص‌های برازش مدل حاکی از آن است که مدل مورد نظر برازش مطلوبی با داده‌ها دارد.

نتیجه گیری: بر اساس یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت که عوامل فردی و بافتی بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان تاثیر داشتند که اثر عوامل فردی مستقیم و اثر عوامل بافتی معکوس بوده است. و همچنین شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان بر احساس تعلق دانش آموزان تاثیر مستقیم داشته است و پس از آن عوامل بافتی بیشترین تاثیر را بر متغیر شایستگی هیجانی اجتماعی داشته‌اند.

کلمات کلیدی: شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان، عوامل فردی و بافتی، احساس تعلق به مدرسه، دانش آموزان.

فریبا همتی^۱

زهرا عباسپور آذر^{۲*}

حسن اسدزاده^۳

عبدالحسن فرهنگی^۴

^۱ دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، واحد تهران

شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ گروه روان‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد

اسلامی، تهران، ایران.

^۳ دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه

طباطبائی، تهران، ایران

^۴ استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه

آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

Email:

drzahraabbaspourazar@yahoo.com

مقدمه

از آموزش و پرورش انتظار می‌رود، به دانش‌آموزان کمک کند تا لذت پرسیدن و تحلیل و اکتشاف را تجربه کنند، یاد بگیرند که چگونه بیاموزند، توانایی طرح و حل مسئله به دست بیاورند، قدرت تخیل و طراحی و ساخت پیدا کنند، تفکر انتقادی و خود تأملی در آنها شکوفا شود، با مهارت‌های زندگی آشنا شوند، برقراری ارتباط با دیگران و کار کردن با آنها را بیاموزند. حس بشردوستی، صلح، برابری، عدالت - خواهی، احترام به دیگری، رعایت حقوق و آزادی‌های دیگران، عدم خشونت و دلبستگی به محیط زیست در آنها شعله‌ور شود، یاد بگیرند که با هم و به رغم بسیاری از تفاوت‌ها گفت‌وگو، توافق و زندگی کنند. برای اینکه مدارس دانش‌آموزان آگاه، توانا و مسئول تربیت کنند، لازم است معلمان آنها خود به این نیازها آگاهی داشته باشند و در سطح بعدی توانایی انتقال این مفاهیم و ارزش‌ها را به دانش‌آموزان داشته باشند (۱).

سقراط، افلاطون، کمینوس و روسو دانش‌آموز را مرکز و قلب تپنده‌ی آموزش و پرورش می‌شناسند و از معلم می‌خواهند برای تربیت او شرایط لازم را احراز کند. به طور کلی، معلم کسی است که بتواند با درک کامل از اهداف نظام آموزش و با آگاهی از فنون آموزشی و داشتن تخصص آن اهداف را تحقق بخشد. مدارس بهترین سرمایه‌ی مولد را که کودکان و نوجوانان باشند در اختیار دارد، و جایی است که شخصیت را در مهمترین زمان رشد می‌سازد؛ و تکوین و تکامل می‌بخشد. بنابراین لازم است که معلمان مدرسه بدانند که چه می‌کنند و چه باید بکنند (۲).

گودنو (۱۹۹۳) و مک کی (۲۰۰۷) معتقدند که تعلق به مدرسه شامل ادراک دانش‌آموز از پذیرش، کارآیی، توجه، احترام، حمایت، مشارکت و دوست داشته شدن به عنوان عضوی از مدرسه است (۳-۴). شایستگی هیجانی - اجتماعی معلمان یکی از عواملی که در افزایش احساس تعلق دانش‌آموزان به

مدرسه تاثیر دارد می‌باشد (۵). شایستگی اجتماعی و هیجانی عبارتست از اجرای فعالیت‌ها و سیاستهایی که به افراد کمک می‌کنند تا دانش، مهارت‌ها، و نگرش‌هایی را کسب کنند و بکار ببرند که این دانش، مهارت‌ها و نگرش‌ها می‌توانند رشد فردی را ارتقاء بخشیده، موجب برقراری روابط بین فردی رضایت‌بخش شوند (۶). این دسته از دانش و مهارت‌ها شامل شایستگی‌های درک و مدیریت هیجانات، وضع و دستیابی به اهداف مثبت، احساس و نشان دادن مواظبت و توجه به دیگران، برقراری و حفظ روابط مثبت و اتخاذ تصمیمات مسئولانه و مواجهه کارآمد با موقعیت‌های چالش برانگیز می‌باشد (۷). ترکی و همکاران در پژوهشی مبنی بر احساس تعلق اجتماعی، انگیزه پیشرفت و یادگیری هیجانی - اجتماعی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه نشان دادند که شایستگی هیجانی - اجتماعی رابطه معناداری با پیشرفت تحصیلی و احساس تعلق دانش‌آموزان دارد (۸).

ضرورت پژوهش حاضر از آن جهت است که عدم شایستگی هیجانی - اجتماعی در دانش‌آموزان می‌تواند به افزایش مشکلات یادگیری در دانش‌آموزان منجر شود و ضررهای جبران ناپذیری به آنان وارد کند. در نتیجه، با توجه به مطالب بیان شده هدف از انجام این پژوهش تعیین برآزش مدل شایستگی هیجانی - اجتماعی معلمان بر اساس عوامل فردی و بافتی و تاثیر آن بر احساس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان می‌باشد.

روش بررسی

پژوهش حاضر از لحاظ هدف (نوع) تحقیق در زمره تحقیقات بنیادی و از نظر روش از نوع توصیفی - همبستگی یا طرح علی دسته‌بندی می‌گردد. جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه معلمان شاغل در مدارس (ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم) که شامل ۹۰ نفر و ۳۰۰ نفر دانش‌آموزان در حال تحصیل در همان مدارس در منطقه ۲ شهرستان دهلران در سال تحصیلی

(۱۰ سوال) است. ضرایب پایایی بعد شناختی-مهارتی ۰/۹۵، مدیریت ۰/۹۶ و نگرشی ۰/۹۴ و کل پرسشنامه ۰/۹۷ به دست آمد (۹). اعتبار و روایی این پرسشنامه به این صورت گزارش شده است که روایی سازه این مقیاس به وسیله تحلیل عاملی ۰/۸۳ به دست آمده است. همبستگی این مقیاس با خرده مقیاس‌ها بسیار بالا و تمام ضرایب همبستگی ماده‌ها با کل مقیاس بالاتر ۰/۵ گزارش شده است.

مقیاس فرسودگی ماسلاچ (۱۹۸۵): برای اندازه‌گیری فرسودگی شغلی از پرسشنامه فرسودگی شغلی ماسلاچ استفاده می‌شود. این پرسشنامه ۲۲ سوالی از نوع لیکرت می‌باشد که در دو بعد فراوانی و شدت تدوین گردیده است و سه مولفه‌ی خستگی عاطفی، مسخ شخصیت و عدم کفایت شخصی را در بر می‌گیرد. ماسلاچ و جکسون پایایی درونی را برای خستگی عاطفی ۰/۹ و مسخ شخصیت ۰/۷۹ و فقدان موفقیت فردی را ۰/۷۱ بدست آورده‌اند. روهلند و همکاران در پژوهشی پایایی درونی خستگی عاطفی ۰/۸۴ و مسخ شخصیت ۰/۷۵ و فقدان موفقیت فردی ۰/۶۸ و پایایی کل پرسشنامه را ۰/۸۶ بدست آوردند (۱۰). همچنین در این پژوهش پایایی این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ بدست آمد؛ شامل و همکاران پایایی درونی از مون را ارائه داد تحلیل عاطفی ۰/۸۳؛ مسخ شخصیت ۰/۷۵ و کاهش کارائی شخصی ۰/۷۳ (۱۱).

مقیاس هوش هیجانی شوت (۱۹۹۸): مقیاس خودسنجی هوش هیجانی شوت که توسط شوت و همکاران بر اساس الگوی اولیه هوش هیجانی مایر و سالووی (۱۹۹۰) ساخته شده است. این مقیاس شامل ۳۳ جمله توصیفی مانند (هنگامی که من دارای خلق مثبت (مانند شادی) هستم حل مشکلات برای من آسانتر است) می‌باشد. این مقیاس شامل سه مولفه اصلی است که عبارتند از: مولفه تنظیم هیجان، مولفه

۹۸-۹۷ بودند. به دلیل گستردگی جامعه پژوهش و عدم دسترسی به فهرست اسامی همه دانش‌آموزان و معلمان مقاطع تحصیلی مورد نظر برای انتخاب نمونه پژوهشی از روش نمونه‌برداری چند مرحله‌ای استفاده شد. بدین صورت ابتدا به صورت تصادفی از چند تا منطقه در استان یک منطقه (آموزش و پرورش شهرستان دهلران) انتخاب شد و بعد ۱۵۰ نفر از معلمان به عنوان گروه نمونه معلمان و ۱۵۰ نفر از دانش‌آموزان به عنوان گروه نمونه دانش‌آموزان (از هر سه مقطع) در نظر گرفته شدند. برخی از پژوهشگران حداقل حجم نمونه را ۱۰۰ در نظر می‌گیرند و حجم نمونه ۱۰۰ نفر به بالا را مطلوب توصیف می‌کنند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان، مقیاس فرسودگی شغلی، مقیاس هوش هیجانی و پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه به دست آمده است. جهت اجرای پژوهش پس از هماهنگی‌های لازم با اداره آموزش و پرورش و اخذ مجوز و آماده‌سازی پرسشنامه‌های پژوهش به مدارس تعیین شده مراجعه شد بعد از هماهنگی با مدیر و معاونان مدارس ساعات مناسب برای اجرای پرسشنامه توسط معلمان و دانش‌آموزان در مقاطع مورد نظر تعیین گردید و در زمان مورد نظر به مدارس مراجعه و کلاس‌ها به طور تصادفی انتخاب شدند. سپس پرسشنامه‌های احساس تعلق به مدرسه در اختیار دانش‌آموزان و پرسشنامه‌های شایستگی هیجانی، هوش هیجانی و فرسودگی شغلی در اختیار معلمان قرار داده شد و تکمیل گردید. علاوه بر آن ویژگی‌های جمعیت شناختی معلمان (سن، جنسیت، تحصیلات) و اطلاعات مربوط به عوامل بافتی توسط پژوهشگر با روش مصاحبه کامل گردید.

پرسشنامه شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان: این پرسشنامه توسط مولایی‌نژاد طراحی و ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۴۲ سوال است. این پرسشنامه دارای ۳ بعد شناختی-مهارتی (۱۶ سوال)، مدیریت (۱۶ سوال) و نگرشی

روایی همگرا و واگرای مقیاس احساس ارتباط با مدرسه از طریق اجرای همزمان مقیاس فرسودگی تحصیلی و انگیزش پیشرفت هرمنس محاسبه شد. نتایج نشانگر این است که ضریب همبستگی بین مقیاس احساس ارتباط با مدرسه و فرسودگی تحصیلی برابر ۰/۵۶۷- است. بنابراین رابطه منفی معناداری بین این دو مقیاس وجود دارد و این مسئله روایی واگرای مقیاس احساس ارتباط با مدرسه را تأیید می کند. روایی همگرای مقیاس احساس ارتباط با مدرسه از طریق اجرای همزمان پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس محاسبه شد. نتایج حاکی از این است که ضریب همبستگی بین نمره کل پرسشنامه احساس ارتباط با مدرسه و مقیاس انگیزش پیشرفت برابر ۰/۴۴۱ می باشد. لذا همبستگی مثبت و معناداری بین دو مقیاس مذکور وجود دارد و این نتیجه روایی همگرای مقیاس احساس ارتباط با مدرسه را تأیید می کند. به منظور بررسی پایایی پرسشنامه احساس ارتباط با مدرسه از ضریب آلفای کرونباخ که در برآورد همسانی درونی پرسشنامه به کار می رود استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰/۸۸ به دست آمد و ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس های حمایت معلم، مشارکت در اجتماع، احساس رعایت عدالت و احترام در مدرسه، احساس مثبت نسبت به مدرسه، ارتباط فرد با مدرسه، مشارکت علمی به ترتیب عبارتند از ۰/۸۲۵، ۰/۶۶/۶۹، ۰/۱۳/۰، ۰/۴۶/۰، ۰/۵۶/۰. با توجه به این ضرایب میتوان گفت که مقیاس مورد نظر از پایایی خوبی برخوردار است.

نتایج

از ۱۵۰ نفر نمونه پژوهش، ۲۲ نفر (معادل ۱۴/۶ درصد) در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال بودند، ۶۷ نفر (معادل ۴۴/۷ درصد) در گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال بودند، و ۶۱ نفر (معادل ۴۰/۷

ارزیابی و بیان هیجان و مولفه بهره برداری هیجان. جانکر و همکاران، پایایی این ابزار را بر روی نوجوانان ۱۵ تا ۱۳ ساله ۰/۸۴ و برای خرده مقیاس های ارزیابی و ابراز هیجان، تنظیم هیجان و بهره برداری به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۶۶ و ۰/۵۵ گزارش نمودند (۱۲). شوت و همکاران بین نمره بالا در این مقیاس و نمره پایین در عاطفه منفی و نمره بالا در عاطفه مثبت، برون گرایی، گشاده خویی و همدلی رابطه نشان دادند. حاجی بابایی و همکاران، پایایی مقیاس هوش هیجانی کل را بر پایه آلفای کرونباخ ۰/۸۱ گزارش نموده اند (۱۳).

پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه (۲۰۰۴): این

پرسشنامه توسط بری، بتی و وات به صوت جملات مثبت در مقیاس لیکرت (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) طراحی شده است. پرسشنامه مذکور در سال ۲۰۰۵ نیز توسط بتی و بری مورد تجدید نظر قرار گرفته است که به طور کلی دارای ۶ خرده مقیاس شامل احساس تعلق به همسالان، حمایت معلم، احساس رعایت احترام و عدالت^۳ در مدرسه، مشارکت در اجتماع، ارتباط فرد با مدرسه^۵ و مشارکت علمی^۴ می باشد. در پژوهش شوگر ضریب پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۵ و برای مولفه های احساس تعلق به همسالان ۰/۷۳، حمایت معلم ۰/۸۹، احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه ۰/۷۵، مشارکت کردن در جامعه ۰/۸۴، ارتباط فرد با مدرسه ۰/۶۹ و مشارکت علمی ۰/۷۸ گزارش شده است (۱۴). در ایران نیز اکبری بالوتبنگان و همکاران، به بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه بر روی ۳۵۰ نفر از دانش آموزان دبیرستانی دختر و پسر شهر تهران (۲۰۰ دانش آموز پسر و ۱۵۰ دانش آموز دختر) پرداختند (۱۵).

⁴ Engagement in the Broader Community

⁵ Relatedness of Self with School

⁶ Academic Engagement

¹ Students' Sense of Belonging With Peers

² Teacher Support

³ Fairness and Safety

درصد) در گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال بودند. ۶۵ نفر (معادل ۴۳/۳ درصد) از معلمان را مردان و ۸۵ نفر (معادل ۵۶/۷ درصد) را معلمان زن تشکیل می‌دادند. ۵۳ نفر (معادل ۳۵/۳ درصد) در دوره ابتدایی، ۴۹ نفر (معادل ۳۲/۷ درصد) در دوره متوسطه اول و ۴۸ نفر (معادل ۳۲ درصد) در دوره متوسطه دوم تدریس می‌کردند.

جدول ۱- یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش حاضر

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	تعداد
شناختی-مهارتی	۳۶/۹۸	۵/۲۴	۲۵	۵۰	۱۵۰
مدیریتی	۳۴/۱۴	۶/۲۱	۲۴	۵۱	۱۵۰
نگرشی	۲۱/۵۲	۳/۹۸	۱۵	۳۲	۱۵۰
شایستگی هیجانی-اجتماعی	۹۲/۶۴	۹/۲۸	۷۱	۱۲۳	۱۵۰
انگیزه پیشرفت	۵۶/۰۲	۸/۴۵	۴۳	۸۸	۱۵۰
هوش هیجانی	۷۱/۴۲	۱۰/۱۹	۵۵	۱۰۵	۱۵۰
فرسودگی شغلی	۵۲/۱۸	۱۴/۱۴	۲۲	۸۰	۱۵۰
احساس تعلق	۵۸/۳۴	۵/۸۴	۴۸	۷۴	۱۵۰

همبستگی منفی معناداری وجود دارد ($P < 0/01$). این بدان معنا است که معلمانی که از شایستگی هیجانی-اجتماعی مناسبی برخوردارند، از فرسودگی شغلی کمتری برخوردارند ($P < 0/01$).

در مدل تحلیل مسیر، چنانچه برای تحلیل از داده‌های ورودی خام استفاده شود، این داده‌ها باید کامل و بدون مقادیر گمشده باشد. برای کار با داده‌های ناکامل، چندین راه‌حل پیش‌تجربی وجود دارد. حذف لیستی، که در آن همه نمره-های مربوط به داده‌های گمشده حذف می‌شود. و حذف زوجی، که در آن همبستگی‌های دو متغیری فقط برای

ضرایب همبستگی بین مقیاس‌های شایستگی هیجانی-اجتماعی، احساس تعلق، انگیزه پیشرفت، هوش هیجانی و فرسودگی شغلی از نظر آماری معنادار بود ($P < 0/01$). آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین شایستگی هیجانی-اجتماعی معلمان و احساس تعلق دانش‌آموزان همبستگی مثبت معناداری وجود دارد ($P < 0/01$). معلمانی که از شایستگی هیجانی-اجتماعی بیش‌تری برخوردارند، دانش-آموزان آن‌ها از احساس تعلق و انگیزه پیشرفت بالاتری برخوردارند. آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین شایستگی هیجانی-اجتماعی معلمان با فرسودگی شغلی آنان

بررسی قرار گرفت و مشخص شد هیچ یک از پرسشنامه‌های وارد شده در فایل داده‌ها جزء داده‌های پرت نبود و در تحلیل نهایی، تمامی پرسشنامه‌ها وارد تحلیل گردید. ضرایب کجی و کشیدگی مربوط به توزیع نمرات متغیرهای پژوهشی نشان می‌دهد که با توجه به نرمال بودن، متغیرهای پژوهش همگی دارای قدر مطلق ضریب کجی کوچکتر از ۳ و قدر مطلق ضریب کشیدگی کوچکتر از ۱ هستند، و لذا تخطی از نرمال بودن داده‌ها قابل مشاهده نیست. لذا می‌توان گفت که توزیع متغیرهای پژوهش نرمال می‌باشد.

مواردی که داده‌های آن کامل و موجود است، محاسبه می‌شود. روش پیش‌تجربی دیگر برای داده‌های گمشده، جایگزین ساختن این داده‌ها با میانگین متغیر است (هومن، ۱۳۸۷). در پژوهش حاضر از روش جایگزین داده‌ها با میانگین متغیر استفاده شد. نتایج در پژوهش حاضر نشان داد که نمره‌های آزمودنی‌ها در فاصله ۳ انحراف معیار پایین‌تر و بالاتر از میانگین بود. همچنین، جهت بررسی داده‌های پرت چند متغیری، فاصله ماهالانوبیس^۷ برای متغیرهای پیش‌بین محاسبه شد. عدم وجود داده‌های پرت به کمک فاصله ماهالانوبیس با سطح آلفای سخت‌گیرانه $P < 0/001$ مورد

جدول ۲- ضرایب مستقیم استاندارد و غیر استاندارد مدل عوامل فردی بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان

P	نسبت بحرانی	ضریب تعیین	برآورد استاندارد	مسیرها
$< 0/001$	۴/۵۵	۰/۱۰	۰/۳۳	عوامل فردی ← شایستگی هیجانی اجتماعی
$< 0/001$	۴/۸۳	۰/۱۳	-۰/۳۷	عوامل بافتی ← شایستگی هیجانی اجتماعی
$< 0/001$	۱۰/۶۰	۰/۲۹	۰/۵۴	شایستگی هیجانی-اجتماعی ← انگیزش پیشرفت
$< 0/001$	۲/۱۰	۰/۰۵	۰/۲۴	شایستگی هیجانی-اجتماعی ← احساس تعلق

استاندارد و غیر استاندارد مسیر غیر مستقیم مدل فرضی از شایستگی هیجانی اجتماعی به انگیزش پیشرفت ($\beta = 0/54$)، $P < 0/01$ معنی‌دار شده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که شایستگی هیجانی اجتماعی بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان اثر مستقیم دارد. ضرایب استاندارد و غیر استاندارد مسیر غیر مستقیم مدل فرضی از شایستگی هیجانی-اجتماعی به احساس تعلق ($\beta = 0/24$)، $P < 0/01$ معنی‌دار شده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که شایستگی هیجانی-اجتماعی بر احساس تعلق دانش‌آموزان اثر مستقیم دارد.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، ضرایب استاندارد و غیر استاندارد مسیر مستقیم مدل فرضی از عوامل فردی به شایستگی هیجانی-اجتماعی ($\beta = 0/33$)، $P < 0/01$ معنی‌دار شده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که عوامل فردی بر شایستگی هیجانی-اجتماعی معلمان اثر مستقیم دارد. ضرایب استاندارد و غیر استاندارد مدل فرضی از عوامل بافتی به شایستگی هیجانی اجتماعی ($\beta = -0/37$)، $P < 0/01$ معنی‌دار شده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که عوامل بافتی بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان اثر معکوس دارد. ضرایب

⁷ mahalanobis distance

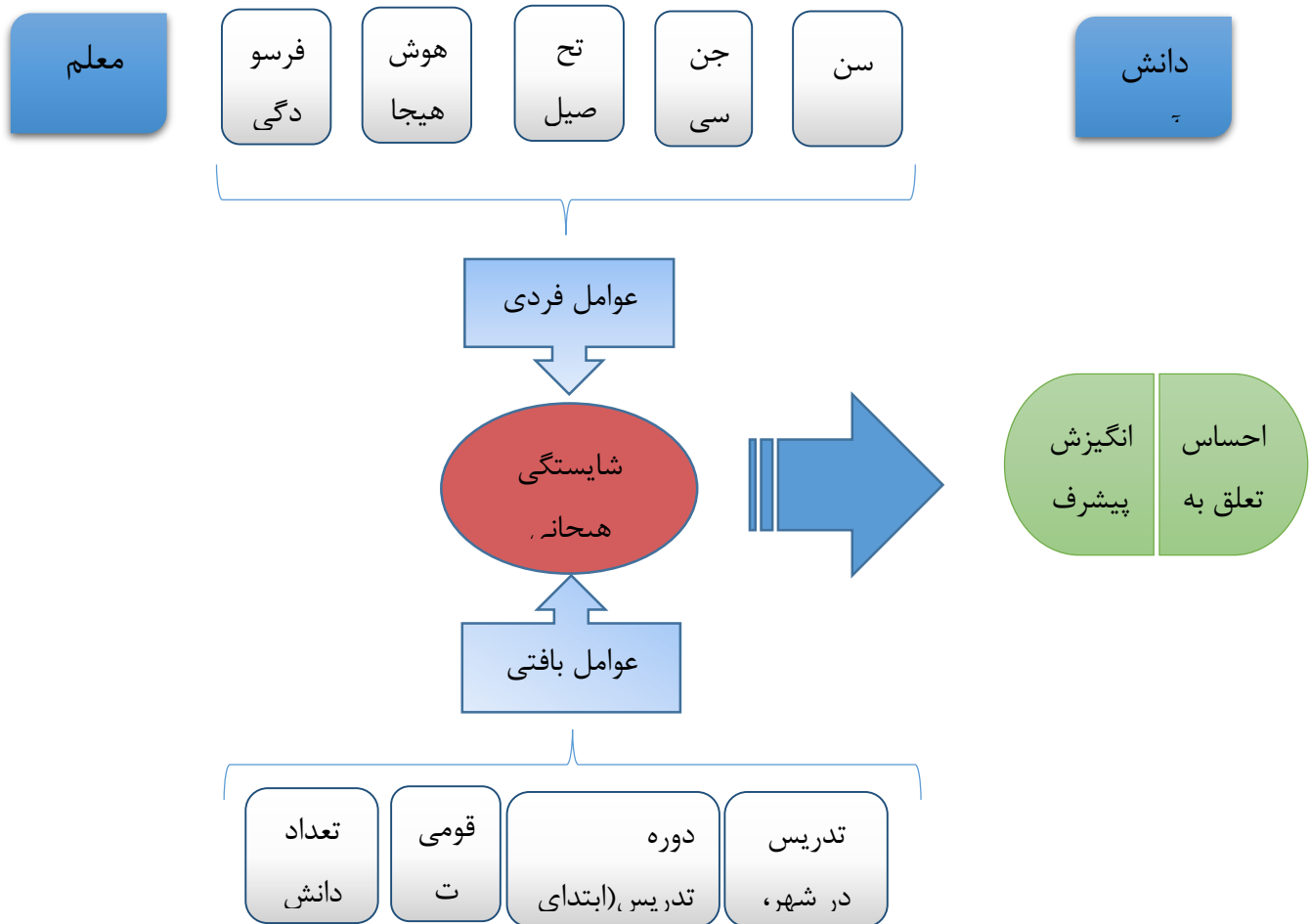
جدول ۳- شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان براساس عوامل فردی و بافتی و تاثیر آن بر احساس تعلق به مدرسه و انگیزش پیشرفت دانش آموزان

مدل	خی دو	درجه	مقدار P	ریشه	شاخص	شاخص	شاخص	شاخص
	آزادی			میانگین	نیکویی	برازش	نیکویی	برازش
				مربعات	خطای	برآورد	تعدیل شده	هنجار شده
مدل	۴/۲۰	۲	۰/۷۵	۰/۰۰۰۱	۰/۹۹	۱/۰۰	۰/۹۷	۰/۹۹

مجذور خی از لحاظ آماری معنادار نباشد، دال بر برازش بسیار مناسب است. اگر شاخص برازش تطبیقی، شاخص نیکویی برازش و شاخص نیکویی برازش تعدیل شده بزرگ‌تر از ۰/۹۵ و شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد بر برازش بسیار مطلوب و بسیار خوب دلالت دارد و اگر شاخص برازش تطبیقی، شاخص نیکویی برازش و شاخص نیکویی برازش تعدیل شده بزرگ‌تر از ۰/۹۰ و شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد کوچک‌تر از ۰/۰۸ باشد بر برازش مطلوب و خوب دلالت دارد (بنتلر و همکاران، ۱۹۹۰؛ فیدل و تاباچنیک، ۲۰۰۶) در نتیجه شاخص برازش تطبیقی، شاخص نیکویی برازش و شاخص نیکویی برازش تعدیل شده بر برازش مطلوب و مناسب دلالت دارد.

از میان عوامل تاثیرگذار در مدل مورد بررسی، شایستگی هیجانی-اجتماعی بیشترین تاثیر و نیز برازش را با متغیر انگیزش پیشرفت داشته است ($\beta=0/54$). پس از آن، عوامل بافتی بیشترین تاثیر و برازش را با متغیر شایستگی هیجانی اجتماعی داشتند ($\beta=-0/37$). نتایج آماره خی دو نشان داد که مقدار این آماره برابر با ۴/۲۰ است که با درجات آزادی ۲، مقدار سطح معنی‌داری آن ۰/۷۵ به دست آمد که بیان‌گر برازش مدل با داده‌ها می‌باشد. مقادیر (NFI) و (CFI) در پژوهش حاضر به ترتیب برابر با ۰/۹۹ و ۱/۰۰ است. براساس ملاک ۰/۹۵ و بالاتر، این مقادیر مدل را تعیین می‌کنند و مقدار ریشه میانگین مربعات خطای برآورد برای پژوهش حاضر ۰/۰۰۰۱ به دست آمد که بیان‌گر برازش خوب مدل با داده‌ها می‌باشد. بررسی شاخص‌های برازش مدل حاکی از آن است که مدل مورد نظر برازش مطلوبی با داده‌ها دارد. اگر

شکل ۱- مدل برازش یافته (استاندارد) شایستگی هیجانی معلمان بر اساس عوامل فردی و بافتی و تاثیر آن بر احساس تعلق به مدرسه و انگیزش پیشرفت دانش آموزان

بحث

هدف پژوهش حاضر، تعیین برازش مدل شایستگی هیجانی- اجتماعی معلمان بر اساس عوامل فردی و بافتی و تاثیر آن بر احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان بود. یافته‌ها نشان داد که عوامل فردی و بافتی بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان تاثیر داشتند که اثر عوامل فردی مستقیم و اثر عوامل بافتی معکوس بوده است. و همچنین شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان بر احساس تعلق دانش آموزان تاثیر مستقیم داشته است و پس از آن عوامل بافتی بیشترین تاثیر را بر متغیر شایستگی هیجانی اجتماعی داشته‌اند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش نوپیک

و اوزوا مبنی بر خودتمایزیافتگی و گسترش شایستگی هیجانی- اجتماعی و سطح دستاوردهای در مدرسه در دانش آموزان لهستانی ۱۰-۱۱ ساله (۱۶) و نتایج پژوهش ترکی و همکاران مبنی بر احساس تعلق اجتماعی، انگیزه پیشرفت و یادگیری هیجانی- اجتماعی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه (۸) همسو بود.

در تبیین اینکه آیا عوامل فردی بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان تاثیر گذار است؟ می‌توان گفت که عصر کنونی را عصری می‌دانند که رسالت آموزش و پرورش تنها انتقال میراث فرهنگی و تجارب بشری به نسل جدید نیست بلکه

هیجانان خود مهارت دارند از توانایی بیشتری برای جبران حالات هیجانی منفی از طریق شرکت در فعالیت‌های خوشایند برخوردارند. توانش‌های هیجانی در تعدیل تنیدگی و سلامت روان‌شناختی نقش دارند؛ و مهارت‌های اجتماعی هیجانی با توانایی‌های لازم برای موفقیت در کلاس درس به هم تنیده‌اند، وقتی فرد نسبت به توانایی‌اش برای تنظیم هیجان- های خود باور داشته باشد به احتمال زیاد بر سلامت روانی او تاثیر مثبت می‌گذارد. شایستگی هیجانی اجتماعی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده کار هیجانی و فرسودگی شغلی معلمان باشد. اگر معلمان از شایستگی هیجانی اجتماعی بالایی برخوردار باشند؛ آنها بهتر می‌توانند هیجانان خود را مطابق استانداردها بروز دهند و عملکرد و رضایت بیشتری از شغل خودشان نشان خواهند داد، و در نتیجه فرسودگی شغلی کمتری خواهند داشت. اما معلمانی که از شایستگی هیجانی اجتماعی کمتر برخوردارند، از نظر هیجانی دچار خستگی شده و به کاهش عملکرد آنان منجر می‌شود و هیجانان کمتری از خود در کارشان بروز می‌دهند و در نتیجه فرسودگی کمتری خواهند داشت (۲۰). همچنین میزان تحصیلات نیز یکی دیگر از موارد عوامل فردی است که با شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان رابطه مستقیم دارد هر چه میزان تحصیلات معلم بالاتر باشد شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان نیز افزایش می‌یابد تحصیلات بالا باعث می‌شود که معلم اطلاعات بیشتری داشته باشد همین باعث می‌شود که با علاقه و هدفمند به انتخاب شغل معلمی دست زده، قدرت سازگاری با مشکلات و موانع موجود را داشته و سکون زندگی کمتری را تجربه کند.

همچنین در تبیین اینکه آیا عوامل بافتی همچون فرسودگی شغلی، دوره تدریس و ... بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان تاثیر گذار ارزیابی شده است؟ می‌توان گفت که پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که محیط‌های کاری غنی به لحاظ هیجانی اجتماعی، محیط‌های انسانی خواهند بود که در آنها انواع نیازهای مادی و معنوی معلمان تأمین

ایجاد تغییرات مطلوب در نگرش، شناخت و در نهایت، رفتار انسان‌ها نیز است. معلمان برای ایفای این رسالت، نقش اساسی و بسیار مهمی بر عهده دارند زیرا علاوه بر داشتن نقش هدایتی و حمایتی، مسئولیت انتقال فرهنگ و ایجاد تغییرات مطلوب در دانش‌آموزان را بر عهده دارند بر اساس این و با توجه به تحولات سریع جهان معاصر، امروزه نقش معلمان دیگر به سوادآموزی محدود نمی‌شود بلکه وظیفه تسهیل رشد تفکر منطقی، انتقادی و خلاقانه دانش‌آموزان و توانمندی‌های متناسب با آنها را نیز بر عهده دارند. تحقق این امر، مستلزم تربیت معلمان با هدف کمک به خودکارآمد شدن آنها و تجهیز آنان با شایستگی‌های متناسب برای ایفای نقش‌های چندگانه‌شان است (۱۷). گنج معتقد است بدون تردید، هیچ فردی جز معلم نمی‌تواند تأثیر بیشتری در آنچه در مدارس می‌گذرد داشته باشد. معلم می‌تواند تعلیم و تربیت را فرایندی توأم با لذت و کامیابی یا فرایندی بی‌تمرکز کند. بر اساس این، امروزه متخصصان معتقدند کیفیت هر نظام آموزشی در نهایت به کیفیت معلمان آن وابسته است و هیچ کشوری نمی‌تواند از معلمانش جلوتر رود (۱۸). علیرغم این نقش پراهمیت، متأسفانه در تاریخ آموزش و پرورش ایران، معلمان پس از استخدام، به رغم تمامی کاستی‌های نظام استخدامی، روانه کلاس درس می‌شوند و کمتر شایستگی هیجانی اجتماعی و کارآمدی آنان از ابعاد حرفه‌ای، تخصصی و روابط انسانی سنجیده می‌شود (۱۹). یکی از عوامل فردی که با شایستگی هیجانی اجتماعی رابطه مستقیم دارد هوش هیجانی معلمان می‌باشد. به این معنا که هر مقدار هوش هیجانی معلمان بالاتر باشد شایستگی هیجانی اجتماعی آنها نیز بالاتر می‌باشد. هوش هیجانی که شامل تنظیم هیجان‌ها، بهره‌وری از هیجان‌ها و ارزیابی هیجان‌ها می‌باشد. مایر و سالووی یکی از فواید مهم توانایی تنظیم هیجان‌ها را بهبود هیجانان منفی و پرورش هیجانان خوشایند و مثبت می‌دانند. بنابراین معلمانی که در تنظیم

خواهند شد. از این رو دارا بودن شایستگی‌های هیجانی - اجتماعی برای معلمان ضروری است، اما با داشتن چنین مهارت‌هایی برای معلمان به دلیل اثرگذاری بیش‌تر بر جریان‌های مدرسه و نقش معلمان در بلوغ شایستگی‌های دانش‌آموزان حیاتی‌تر است. شایستگی هیجانی اجتماعی به عنوان دانش، انگیزه‌ها، ویژگی‌ها، صفات و مهارت‌هایی هستند که به اجرای موثر یا بهتر در هر شغل یا نقش معین می‌گردد. معلم بسیار موثر نباید فقط از هوش فکری و عقلانی برخوردار باشند، بلکه باید از شایستگی هیجانی اجتماعی نیز بهره‌مند باشند اما باید توجه داشت که شایستگی عنصری شخص محور است و بر توانمندی‌های شخصی فرد که منجر به بهتر شدن ارائه خدماتش می‌گردد، تاکید دارد (۲۱). یکی از مولفه‌های مرتبط با شایستگی‌های هیجانی اجتماعی معلمان عوامل بافتی آنها می‌باشد یکی از عوامل بافتی سن معلم‌ها می‌باشد، همراه با افزایش سن معلم به دلیل به دست آوردن تجربیات بیشتر توانایی برقراری ارتباط و توانایی آن‌ها در کنترل کلاس می‌تواند به معلمان در جهت افزایش انگیزه کمک کرده و به عنوان موانع پیشگیری از سکون زدگی شغلی عمل کند.

در تبیین اینکه آیا شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان بر احساس تعلق دانش‌آموزان تاثیر مستقیم دارد؟ نیز می‌توان گفت که مهم‌ترین عامل در نیل به اهداف هر سازمان، نیروی انسانی آن است و شکی نیست که موفقیت و پیشرفت هر سازمان نیز به نیروی انسانی آن بستگی دارد. از جمله این سازمان‌ها وزارت آموزش و پرورش است که اکثر نیروی انسانی آن افرادی پر تلاش و متعهد هستند و اگر شرایط کاری و انگیزشی مساعد باشد، استعداد و مهارت خود را در خدمت آن سازمان بیشتر به کار خواهند گرفت (۲۲) شایستگی هیجانی اجتماعی به عنوان یکی از شاخصه‌های عملکرد موفق سازمانی شناخته شده است. ریشه اصلی این خصوصیت در تلقی مثبت افراد از خود و یا همان عزت نفس است که منجر به بهبود فعالیت‌های فردی می‌گردد.

شایستگی هیجانی اجتماعی یک مفهوم چند بعدی و پیچیده است که مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌های مرتبط با توانایی شناخت و مدیریت عواطف و احساسات، درک دیدگاه‌های دیگران، تدوین اهداف مثبت اجتماعی و حل مساله و استفاده از انواع مهارت‌های بین فردی برای اداره اثربخش و اخلاقی وظایف رشدی مرتبط را دربرمی‌گیرد (۲۳). افزایش شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان باعث بهبود احساس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان می‌گردد به این طریق که معلمانی که از شایستگی هیجانی اجتماعی بالایی برخوردارند محیط کلاس را آن گونه شکل می‌دهند که دانش‌آموزان در آن احساس می‌کنند مورد حمایت و تقدیر قرار گرفته‌اند. به طور کلی، این گونه معلمان باعث می‌گردند دانش‌آموزان خود را به تکالیفی وادارند که این تکالیف ترغیب‌کننده آنان به تفحص، کشف، سوال کردن در محیط کلاس باشند (۲۴). همین باعث افزایش احساس تعلق به مدرسه در دانش‌آموزان می‌گردد. دانش‌آموزانی که حس تعلق بیشتری در کلاس درس گزارش کردند، لذت تحصیلی بیشتر، ناامیدی تحصیلی کمتر و خودکارآمدی بیشتر گزارش کرده‌اند. احساس تعلق به مدرسه منجر به تجربه هیجانات مثبت می‌شود، در حالی که نقص آن منجر به تجربه هیجانات منفی می‌شود. از جمله محدودیت‌های این پژوهش این بود که نتایج پژوهش حاضر محدود به کلیه معلمان شاغل در مدارس (ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم) و دانش‌آموزان در حال تحصیل در همان مدارس شهر دهلران می‌باشد و احتمالاً قابل تعمیم به مناطق آموزشی دیگر نمی‌باشد، نبودن تحقیقات کافی در این زمینه به ویژه در آموزش و پرورش کشورمان که کار این پژوهش را با مشکل مواجه کرد و پیچیدگی و فراوان بودن ابعاد متغیرهای تحقیق و در نتیجه زیاد بودن تعداد سوالات پرسشنامه‌ها. پیشنهاد می‌شود که انجام این پژوهش در سایر شهرها به منظور مقایسه یافته‌های این پژوهش با یافته‌های آنها انجام شود. پیشنهاد می‌شود که انجام این پژوهش در سایر سازمان‌ها غیر از سازمان‌های

اثر عوامل فردی مستقیم و اثر عوامل بافتی معکوس بوده است. و همچنین شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان بر احساس تعلق دانش‌آموزان تاثیر مستقیم داشته است و پس از آن عوامل بافتی بیشترین تاثیر را بر متغیر شایستگی هیجانی اجتماعی داشته‌اند.

تقدیر و تشکر

از تمامی افرادی که در این پژوهش ما را یاری رساندند، نهایت تشکر و قدردانی می‌شود.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند تضاد منافی بین آن‌ها وجود ندارد. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه رساله دکتری دانشگاه است. همچنین مجوز اجرای این پژوهش بر روی گروه مورد مطالعه از مدارس متوسطه شهرستان دهلران صادر شده است.

آموزشی و مقایسه نتایج آن‌ها با این پژوهش انجام شود، مولفه‌های شایستگی هیجانی اجتماعی و هوش هیجانی به عنوان دو عامل تاثیرگذار علاوه بر معلمان در مدیران و معاونان و کارکنان اداری و آموزشی اداره آموزش و پرورش بررسی و اجرا شود، علاوه بر عوامل بافتی مطرح شده در پژوهش عوامل بافتی بیشتری در مدارس مورد بررسی قرار گیرد مانند جو عاطفی مدرسه، روش‌های تدریس معلمان، همچنین پیشنهاد می‌شود عوامل فردی مانند جنسیت و سن و فرسودگی شغلی معلمان و ارتباط آن با احساس تعلق دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی و بافت‌های درون شهری و برون شهری بیشتر مورد توجه و بررسی قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت که عوامل فردی و بافتی بر شایستگی هیجانی اجتماعی معلمان تاثیر داشتند که

References

- Gummadam P, Pittman LD, Ioffe M. School belonging, ethnic identity, and psychological adjustment among ethnic minority college students. *The Journal of Experimental Education*. 2016 Apr 2;84(2):289-306. [[Link](#)]
- Duggins SD, Kuperminc GP, Henrich CC, Smalls-Glover C, Perilla JL. Aggression among adolescent victims of school bullying: Protective roles of family and school connectedness. *Psychology of violence*. 2016 Apr;6(2):205. [[Link](#)]
- Joyce HD, Early TJ. The impact of school connectedness and teacher support on depressive symptoms in adolescents: A multilevel analysis. *Children and youth services review*. 2014 Apr 1;39:101-7. [[Link](#)]
- Oldfield J, Humphrey N, Hebron J. The role of parental and peer attachment relationships and school connectedness in predicting adolescent mental health outcomes. *Child and Adolescent Mental Health*. 2016 Feb;21(1):21-9. [[Link](#)]
- Curby TW, Brown CA, Bassett HH, Denham SA. Associations between preschoolers' social-emotional competence and preliteracy skills. *Infant and Child Development*. 2015 Sep;24(5):549-70. [[Link](#)]
- Morris P, Mattera S, Castells N, Bangser M, Bierman K, Raver CC. Impact findings from the Head Start CARES demonstration: National evaluation of three approaches to improving preschoolers' social and emotional competence. Available at SSRN 2477974. 2014 Jun 17. [[Link](#)]
- Russell BS, Lee JO, Spieker S, Oxford ML. Parenting and preschool self-regulation as predictors of social emotional competence in 1st grade. *Journal of Research in Childhood Education*. 2016 Apr 2;30(2):153-69. [[Link](#)]
- Turki FJ, Jdaitawi M, Sheta H. Fostering positive adjustment behaviour: Social connectedness, achievement motivation and emotional-social learning among male and female university students. *Active Learning in Higher Education*. 2018 Jul;19(2):145-58. [[Link](#)]
- Abzari M, Shahin A, Abasaltian A. Developing a conceptual framework for knowledge sharing behavior by considering emotional, social and cognitive intelligence competencies. *Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management Review*. 2014 Sep;33(2579):1-2. [[Link](#)]

10. Rohland BM, Kruse GR, Rohrer JE. Validation of a single-item measure of burnout against the Maslach Burnout Inventory among physicians. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*. 2004 Apr;20(2):75-9. [[Link](#)]
11. Shamloo ZS, Hashemian SS, Khoshsima H, Shahverdi A, Khodadost M, Gharavi MM. Validity and reliability of the Persian version of the Maslach Burnout Inventory (General Survey Version) in Iranian population. *Iran J Psychiatry Behav Sci*. 2017 Jun 1;11(2):1-9. [[Link](#)]
12. Jonker CS, Vosloo C. The psychometric properties of the Schutte emotional intelligence scale. *SA Journal of Industrial Psychology*. 2008;34(2):21-30. [[Link](#)]
13. Hajibabae F, Farahani MA, Ameri Z, Salehi T, Hosseini F. The relationship between empathy and emotional intelligence among Iranian nursing students. *International journal of medical education*. 2018;9:239. [[Link](#)]
14. Sugar I. Measurement of School Connectedness (MOSC) modified connectedness questionnaire for secondary schools. University of Southern California; 2012. [[Link](#)]
15. Akbarialootbangan A, Najafi M, Babae J. The factorial structure of subjective well-being questionnaire in adolescent of Qom city. *Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research*. 2016 Jun 10;14(1):45-58. [[Link](#)]
16. Knopik T, Oszwa U. Self-determination and development of emotional-social competences and the level of school achievements in 10–11-year-old Polish students. *Education 3-13*. 2019 Nov 1:1-6. [[Link](#)]
17. Humphries ML, Williams BV, May T. Early childhood teachers' perspectives on social-emotional competence and learning in urban classrooms. *Journal of applied school psychology*. 2018 Apr 3;34(2):157-79. [[Link](#)]
18. Koivula M, Huttunen K, Mustola M, Lipponen S, Laakso ML. The emotion detectives game: Supporting the social-emotional competence of young children. In *Serious games and edutainment applications 2017* (pp. 29-53). Springer, Cham. [[Link](#)]
19. Shumka EM. *Multimethod assessment of social-emotional competence in children with selective mutism* (Doctoral dissertation, University of British Columbia). [[Link](#)]
20. Lam LT, Wong EM. Enhancing social-emotional well-being in young children through improving teachers' social-emotional competence and curriculum design in Hong Kong. *International Journal of Child Care and Education Policy*. 2017 Dec 1;11(1):5. [[Link](#)]
21. King EK, La Paro KM. Teachers' emotion minimizing language and toddlers' social emotional competence. *Early Education and Development*. 2018 Nov 17;29(8):989-1003. [[Link](#)]
22. Domitrovich CE, Durlak JA, Staley KC, Weissberg RP. Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive adjustment and reducing risk in school children. *Child development*. 2017 Mar;88(2):408-16. [[Link](#)]
23. Russell BS, Lee JO, Spieker S, Oxford ML. Parenting and preschool self-regulation as predictors of social emotional competence in 1st grade. *Journal of Research in Childhood Education*. 2016 Apr 2;30(2):153-69. [[Link](#)]
24. Oberle E. Social-emotional competence and early adolescents' peer acceptance in school: Examining the role of afternoon cortisol. *PloS one*. 2018 Feb 20;13(2):e0192639. [[Link](#)]

Original Article

Modeling teachers 'emotional-social competence based on individual and contextual factors and its effect on students' sense of belonging to school

Received: 31/10/2020 - Accepted: 05/03/2021

Fariba Hemmati¹
Zahra Abbas pour Azar^{2*}
Hassan Asadzadeh³
Abdolhassan Farhangi⁴

¹ PhD student, Department of Psychology, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

² Department of Psychology, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

³ Associate Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran.

⁴ Assistant Professor, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran.

Email:
drzahraabbaspourazar@yahoo.com

Abstract

Introduction: The aim of this study was to determine the fit of teachers 'emotional-social competency model based on individual and contextual factors and its effect on students' sense of belonging to the school.

Methods: The present study is a descriptive correlational study and the statistical population includes all teachers working in schools (elementary, junior high and high school) and students studying in the same schools in region 2 of Dehloran city in the academic year of 1998-98. 97 of which 150 teachers and 150 students were selected as a sample group. The research instruments included teachers' emotional-social competency questionnaire, burnout scale, emotional intelligence scale and school sense questionnaire and the obtained data were examined in two descriptive and inferential sections.

Results: The results of path analysis showed that individual factors have a direct effect on teachers' emotional and social competence, contextual factors have an inverse effect on teachers' social and emotional competence, and social emotional competence has a direct effect on students' sense of belonging. After that, tissue factors had the greatest effect on the social emotional competence variable ($\beta = -0.37$). The study of model fit indices indicates that the model has a good fit with the data.

Conclusion: Based on the findings of this study, it can be said that individual and tissue factors had an effect on teachers' social emotional competence, which was the effect of direct individual factors and the effect of inverse tissue factors. Also, teachers' social-emotional competence had a direct effect on students' sense of belonging, followed by contextual factors that had the greatest impact on the social-emotional competence variable.

Keywords: Emotional-Social Competence Of Teachers, Individual And Contextual Factors, Sense Of Belonging To School, Students.